

บทที่ ๓

ที่ดิน

การถือครองที่ดิน

ที่ดินในหมู่บ้านน้ำแล้งทั้งหมด จากคำบอกเล่าของผู้ใหญ่ ก. เล่าว่า "มี ๓ พันกว่าไร่" ปัจจุบันการถือครองที่ดินส่วนใหญ่ มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เรียกว่า น.ส. ๓ ก.* ซึ่งออกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๖ โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศ น.ส. ๓ ก. นี้ถือเป็นเอกสารซื้อขายได้เหมือนโฉนด แต่เนื่องจากหมู่บ้านนี้กว้างใหญ่มาก ทำให้บางส่วนชาวบ้านยังถือ เอกสารการถือครองที่ดินที่เรียกว่า ส.ค. ๑อยู่ นาย ข. เล่าว่า "๗๐% ของโฉนดอยู่ที่สหกรณ์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.)"

แต่เดิมชาวบ้านมาจับจองหักร้างถางพง ครอบครองที่ดินกันตามกำลังความสามารถ คนรุ่นเก่า ๆ จึงมีที่ดินในครอบครองกันคนละมาก ๆ นับเป็น ๑๐๐ ไร่ และในระยะ ๔๐ กว่าปีที่แล้วมานั้น ที่ดินก็ยิ่งราคาถูกมาก นายค. เล่าว่า "บริเวณนี้แต่เดิมเป็นป่า สัตว์ป่ามีทุกอย่าง เติมเงิน ๗๐ บาทซื้อที่ดินได้ ๖๐ กว่าไร่"

* จากบทความเรื่อง "การจัดระบบที่ดินในประเทศไทย" ของ เบญจพรรณ ชินวัตร กล่าวถึงกฎหมายการถือครองที่ดินที่แก้ไขในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ซึ่งยอมรับการมีสิทธิในที่ดินเป็น ๓ ขั้นตอนคือ ขั้นจับจอง ขั้นเพาะปลูก และขั้นมีกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ทั้ง ๓ ขั้นตอนนี้จะโยงไปถึงแบบการถือครองที่ดิน ๓ แบบคือ

๑. แบบมีใบจอง กฎหมายให้สิทธิผู้ถือใบจองนี้จับจองที่ดินที่ยังไม่มีผู้อื่นจับจองได้ ใบจองทั่วไปจะมีอายุ ๓ ปี

๒. แบบมี น.ส. ๓ ซึ่งเป็นหลักฐานที่ออกให้เมื่อผู้จับจองได้ทำการเพาะปลูกในที่ดินที่จับจองไว้ไม่น้อยกว่า ๗๕% ของพื้นที่ ผู้จับจองนั้นจะมีสิทธิ์ที่ถาวรในที่ดิน แต่การโอนที่ดินยังเป็นไปอย่างลำบาก

๓. แบบมีโฉนดที่ดิน เป็นหลักฐานของการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินอย่างเต็มที่ รวมทั้งการมีสิทธิ์อย่างเต็มที่ในการโอนที่ดิน

ที่ดินที่ชาวบ้านถือครองนั้น แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ ที่นาและที่สวน สำหรับที่นา และที่สวนนั้นจะอยู่คนละแห่งกัน สวนก็มีทั้งสวนยางและสวนผลไม้ สวนผลไม้จะอยู่รอบ ๆ บ้าน หรือ ใกล้บ้านที่อยู่อาศัย ส่วนสวนยางจะอยู่ห่างออกไป ทั้งนี้เป็นเพราะสวนยางอากาศชื้น ไม่เหมาะที่จะ อาศัยอยู่ในบริเวณที่เป็นสวนยาง ส่วนนาจะอยู่ห่างออกไป

ปัจจุบันแทบทุกครัวเรือนจะมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินซึ่งมีทั้งนาและสวน แต่ส่วนใหญ่นั้นจะเป็น ผืนเล็ก ๆ (ประมาณ ๒ - ๓ ไร่ก็มี) และมีส่วนน้อยที่มีแต่สวนผลไม้ ไม่มีนา และหากที่ไม่มีที่ดิน เป็นของตนเองเลยมีจำนวนน้อยที่สุด

Frequency Distribution

ที่บ้าน

Min-Max	Frequency
0 - 2	68
3 - 5	53
6 - 8	27
9 - 11	18
12 - 14	6
15 - 17	6
18 - 20	5
21 - 23	2
24 - 26	1
27 - 29	1
30 - 32	1
33 - 35	2
Total	290

ส่วน

Min-Max	Frequency
1 - 5	150
6 - 10	63
11 - 15	16
16 - 20	14
21 - 25	7
26 - 30	4
29 - 35	2
36 - 40	1
41 - 45	1
46 - 50	1
51 - 55	1
<u>Total</u>	298

สำนักหอสมุด

พินา

Min-Max	Frequency
1 - 3	119
4 - 6	49
7 - 9	18
10 - 12	15
13 - 15	2
16 - 18	2
19 - 21	2
22 - 24	0
25 - 27	0
28 - 30	0
31 - 33	1
34 - 36	1
<u>Total</u>	244

การใช้ประโยชน์จากที่ดิน

ที่ดินในหมู่บ้านนี้ ชาวบ้านใช้ทำสวน ซึ่งมีทั้งสวนยางและสวนผลไม้ ใช้ทำนา ทำไร่ และปลูกสร้างที่อยู่อาศัย

การใช้ที่ดินทำการเกษตรดังกล่าวข้างต้นนี้ อาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทคือ

๑. เจ้าของที่ดินทำการเกษตรเอง โดยใช้แรงงานในครอบครัว หรืออาจจ้างแรงงานชั่วคราวบ้างในบางช่วง เช่น จ้างผู้ที่มีรถไถมาช่วยไถดินให้ ซึ่งถ้าไถดินอย่างเดียวเขาจะคิดค่าจ้างไร่ละ ๗๐ บาท แต่ถ้าไถคราดดินให้ด้วย จะคิดไร่ละ ๑๒๐ บาท การที่นิยมใช้เครื่องไถกันมาก เพราะสามารถทำงานเสร็จได้ในเวลารวดเร็ว ต่างจากการใช้แรงงานสัตว์ ซึ่งไถไปสักพักก็ต้อง

ให้พัก ทำให้ทำงานได้ไม่ต่อเนื่องทำให้เสร็จช้า และสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ชาวบ้านไม่นิยมใช้แรงงานสัตว์ไถนา ก็คือ รัวหรือควายนั้นต้องกินอาหาร ทำให้เป็นภาระในการหาอาหารให้ ถ้าเป็นฤดูแล้งหาหญ้าลำบากมาก แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังคงมีชาวบ้านส่วนน้อยที่ยังเลี้ยงรัวควายไว้ไถ สำหรับความเห็นของชาวบ้านกลุ่มนี้คือ ลูกของมันยังขายได้ และมูลของมันก็ใช้ทำปุ๋ยคอกได้ด้วย

นอกจากการจ้างไถดินแล้ว ในตอนเก็บเกี่ยวก็เป็นอีกขั้นตอนที่ชาวบ้านทำการเกษตรเองภายในครอบครัว อาจจะต้องจ้างผู้อื่นช่วย เพราะในเวลาเกี่ยวข้าวนั้นจะต้องเกี่ยวให้แล้วเสร็จก่อนที่รวงข้าวหักซึ่งจะทำให้เกี่ยวยาก สำหรับอัตราค่าจ้างเกี่ยวข้าวจะคิดต่อ ๑๐๐ เลียง โดยอัตราค่าจ้างต่อ ๑๐๐ เลียงจะเป็น ๑๐๐ - ๑๓๐ บาท

สำหรับสวนผลไม้ก็เช่นกัน ในฤดูเก็บเกี่ยว เจ้าของสวนอาจจะจ้างเพื่อนบ้านมาช่วยเก็บ โดยคิดค่าจ้างเป็นกิโลกรัม สำหรับค่าจ้างเก็บผลไม้ไม่แน่นอน เพราะบางเจ้าจะมีพ่อค้าแม่ค้าจากตลาดในเมืองเข้ามาเหมาเป็นตันไป แล้วเขามาเก็บเกี่ยวเองเอาเวลาผลไม้สุก

๒. เจ้าของที่ดินไม่ได้ทำการ เกษตรบนที่ดินของตน หรือมีมากจนทำไม่หมด ก็จะแบ่งให้คนอื่นเช่าทำ การเช่าที่ดินทำนาหรือทำสวน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสวนยางนั้น ในหมู่บ้านนี้นิยมจ่ายค่าเช่าเป็นผลผลิต คือ ทำแล้วแบ่งผลผลิตระหว่างเจ้าของที่และผู้ทำคนละครึ่งที่เรียกว่า "ทวา" ส่วนนานั้นมีการเช่าหลายแบบ คิดเป็นเงินไร่ละ ๓๐๐ - ๔๐๐ บาทต่อปี หรือเป็นข้าวไร่ละ ๓๐ เลียง เป็นต้น การเช่าก็เป็นการค้าตกลงกันด้วยวาจาไม่มีสัญญาเช่าแต่อย่างใด และถ้านาล้ม คือไม่ได้ผลก็ไม่ได้ทั้งเจ้าของที่และคนเช่า

สถานการณ์ทางนิเวศน์

จากคำบอกเล่าของชาวบ้านผู้อาวุโสในหมู่บ้านเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม คือ ดินฟ้าอากาศในหมู่บ้านได้ความว่าดังนี้คือ

นาย ข. กล่าวว่า "ปัจจุบันเศรษฐกิจสูงต้องตื่นนอนมาก ทำอะไรไม่ค่อยได้ผลจากการลงทุน เพราะดินฟ้าอากาศไม่ดี ชลประทานได้ผลไม่ทั่วถึง แก้ไขแล้วก็ยังไม่ดี"

นาย จ. กล่าวว่า "สภาพดิน แต่เดิมดีมาก แต่ต่อมาดินเสื่อมคุณภาพลง ทำให้ต้นไม้ไม่ค่อยงามเหมือนแต่ก่อน จึงเกิดความแห้งแล้งมากขึ้น"

สิ่งที่กล่าวข้างต้นนี้เป็นคำบอกเล่าของชาวบ้านจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของเขา
ในหมู่บ้าน แต่ถ้าเราดูหลักฐานจากสถิติน้ำฝนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในช่วงปี ๒๕๑๒ - ๒๕๒๑
ซึ่งมีปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยมากที่สุดและน้อยที่สุดดังนี้

ปี พ.ศ.	เดือนที่ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยมากที่สุด	เดือนที่ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยน้อยที่สุด
๒๕๑๒	พฤศจิกายน (๓๕๑.๕๔)	กุมภาพันธ์ (๒.๕๔)
๒๕๑๓	ธันวาคม (๒๕.๒๔)	กุมภาพันธ์ (๓.๐๖)
๒๕๑๔	พฤศจิกายน (๓๔.๘๔)	มกราคม (๒.๓๖)
๒๕๑๕	พฤศจิกายน (๑๖.๓)	กรกฎาคม (๑.๕)
๒๕๑๖	พฤศจิกายน (๒๕.๗)	มิถุนายน (๓.๔)
๒๕๑๗	ธันวาคม (๔๑.๙๒)	สิงหาคม (๑.๙๑)
๒๕๑๘	มกราคม (๕๔.๐๒)	เมษายน (๔๑.๙๓)
๒๕๑๙	พฤศจิกายน (๔๔.๖๔)	กุมภาพันธ์ (๐.๑)
๒๕๒๐	พฤศจิกายน (๒๕.๘๕)	เมษายน (๐.๐)
๒๕๒๑	ธันวาคม (๒๑.๗๑)	กุมภาพันธ์ (๐.๓๓)

ที่มาแห่งข้อมูลสถิติ กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงคมนาคม (คำนวณจากตารางที่ ๑
จำนวนฝนรายเดือน พ.ศ. ๒๕๑๑ - ๒๕๑๙ และตารางที่ ๑ จำนวนฝนรายเดือน พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๒๑)

จากสถิติที่แสดงให้เห็นนี้จะเห็นได้ว่าปริมาณน้ำฝนในช่วงที่ฝนน้อย นั้นน้อยลงเรื่อย ๆ คือ
หมายถึงว่าเวลาแล้งจะแล้งมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งมีผลต่อการเพาะปลูกในบริเวณแถบนี้อย่างมาก
คือทำให้พืชผลไม่ดี ดังจะเห็นจากวัฏจักรการเพาะปลูกมีดังนี้คือ

เงาะและทุเรียนจะออกดอกในเดือนมีนาคม และจะสุกในเดือนสิงหาคมฝนจะต้องตก
ตั้งแต่เดือน ๖ - ๙ ฝนไม่จึงจะดี (คือตก) แต่จากคำบอกเล่าของนาย จ. บอกว่า ฝนแล้งในช่วง
ที่พืชผลต้องการมานานแล้ว ทำให้ผลไม้ไม่ค่อยได้ผลดีเท่าแต่ก่อน

นาจะเริ่มทำในเดือนกันยายน ตุลาคม และจะเกี่ยวได้ในเดือน ๓ และเดือน ๔ (สำหรับน่าน้ำฝน) ส่วนนา ๒ ครั้ง (นาใช้น้ำชลประทาน) จะเริ่มปลูกในเดือน ๖ จะเกี่ยวในเดือน ๑๐ หรือเดือน ๑๑ แล้วจะลงข้าวครั้งที่ ๒ แล้วไปเกี่ยวในเดือน ๓ - ๔ สำหรับพวกทำน่าน้ำฝนก็จะลงมือปลูกมันเทศ หรือที่ชาวบ้านเรียก "มันหลา"* หรือถั่วลิสง ซึ่งพวกนี้ใช้เวลา ๓ - ๔ เดือนก็จะเก็บขายได้

นอกจากน้ำไม่พอสำหรับการเกษตร และฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาลแล้ว เทคโนโลยีใหม่ ที่เข้ามาพร้อมกับวัฒนธรรมเมืองต่าง ๆ ที่สิ่งไหลเข้าสู่ชุมชนเล็ก ๆ เนื่องจากความสะดวกในการคมนาคม คือ หลังจากมีถนนที่รถวิ่งได้ ก็มีคนซื้อรถมาใช้กัน ชาวบ้านก็เข้าเมืองกันสะดวกขึ้น ได้รู้ได้เห็นว่าการใช้ปุ๋ยอาจจะช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรได้ และมียาสำหรับปราบศัตรูพืชก็นิยมซื้อมาใช้กัน และเมื่อคนหนึ่งใช้ได้ผล คนอื่น ๆ ก็ทำตาม ผลที่ตามมาก็คือ พวกผักผลไม้ที่ปลูกกันนั้นมีศัตรูพืชมาก ทำให้ต้องใช้ยาปราบ ยาปราบศัตรูพืชที่ใช้สมัยแรก ๆ นั้นไม่ได้ฆ่าแมลงตายหมด มันฆ่าได้แค่ ๖๐ - ๗๐% ส่วนที่เหลือมันก็สร้างภูมิคุ้มกันขึ้นจึงต้องเพิ่มยาให้แรงขึ้น

ส่วนการใส่ปุ๋ยเคมีมาก ๆ ก็ทำให้ดินแข็ง แก้ไขยาก ในการทำนาก็ต้องใส่ปุ๋ย ถ้าไม่ใส่ก็ไม่ได้ผล ส่วนวิชาชีพก็ต้องใช้ยาฆ่า ปัจจุบันชาวบ้านนิยมใช้ยาฆ่าหญ้ากำจัดวัชพืชกันมาก

ผลกระทบจากความเจริญทางเทคโนโลยีที่กระทบกับการถือครองที่ดิน

ชาวบ้านหลายคนได้ให้ทัศนะต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านดังนี้ นาย ข. กล่าวถึงสภาพเศรษฐกิจสมัยก่อนและสมัยปัจจุบันว่า "สมัยก่อนเงินหายาก ของไม่แพง สมัยนี้เงินหาง่ายแต่ของแพง เพราะค่าของเงินลดลง ขายของที่ผลิตได้ถูก แต่ของที่ต้องซื้อใช้ลดลง"

นาย ฉ. กล่าวว่า "มีถนนทำให้สบายขึ้น แต่เปลืองเงิน"

นาย ญ. พูดว่า "หลังจากมีถนน ความเป็น อยู่สมบูรณ์ขึ้น ไปมาสะดวก หาเงินคล่องสินค้า (ผลผลิต) ไม่ค่อยน่าเสียหาย เพราะได้ไปถึงตลาดเร็วขึ้น" "สำหรับสมัยก่อนมีเงินน้อยแต่ค่าของเงินสูง ปัจจุบันค่าของเงินลดลง แม้จะสะดวก"

* ปลูกกันในหมู่บ้านนี้มา ๑๐ ปีแล้ว แต่เพิ่มจะปลูกกันมากในช่วงปี ๒๕๒๔

นาย ท. เล่าว่า "พอมีรถวิ่ง มีถนน สะดวกไปมา แต่ลำบากในด้านเศรษฐกิจ เพราะรายจ่ายสูงขึ้น มีสิ่งที่ย่วยให้อยากได้มาก" และยังคงเล่าอีกว่า "หลังจากมีถนน มีรถบรรทุกของไปสะดวก ชาวบ้านขยันขึ้น คือทำนาแล้วทำสวนด้วย"

นาย ฐ. กล่าวว่า "เศรษฐกิจของสมัยก่อนกับสมัยนี้ต่างกัน คือ สมัยก่อนของไม่แพง เงินก็มีค่ากว่านี้ สมัยนี้ของแพง เงินหาง่าย แต่ไม่เหลือ เพราะของแพง ค่ารถก็แพง ค่ารถจากหมู่บ้านไปนครศรีธรรมราช ๔๐ บาท (ไป-กลับ)"

นาง ฉ. พูดว่า "แต่ก่อนสตาจค์หายากของไม่แพง แต่เดี๋ยวนี้ของแพง แต่สตาจค์หาง่าย ในขณะที่ผลผลิตจากสวนราคาถูก ตัวอย่างเช่น ยางแผ่นกิโลกรัมละ ๑๔ บาท ในขณะที่ข้าวสารถังละ ๒๐๐ บาท

นาย น. กล่าวว่า "ความเจริญทำให้ชีวิตเปลี่ยน เพราะค่าครองชีพทำให้ลำบากกว่าแต่ก่อน สมัยก่อนไม่เจริญแต่ก็ไม่แร้นแค้น แต่สมัยนี้แร้นแค้น"

นาย ช. กล่าวว่า "ปัจจุบันเศรษฐกิจสูงต้องคืนรณมาก ทำอะไรไม่ค่อยได้ผลจากการลงทุน เพราะดินฟ้าอากาศไม่ดี ชลประทานได้ประโยชน์ไม่ทั่วถึง แก๊ซแล้วก็ยังไม่ดี" และกล่าวอีกว่า "เศรษฐกิจของสมัยก่อนกับสมัยนี้ต่างกันมาก เด็กแต่เดิมอยู่กับพ่อแม่ได้ ปัจจุบันต้องคืนรณเพราะอยู่เฉย ๆ ไม่พอกิน"

จากตัวอย่างความคิดเห็นของชาวบ้านที่นำเสนอไว้ข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่า ความเจริญทางวัตถุได้ก่อให้เกิดเครื่องพันธนาการทางเศรษฐกิจที่ทำให้ชาวบ้านต้องคืนรณมากขึ้น เพื่อปรับตัวให้เข้าสู่สังคมที่มีเครื่องทุนแรง และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า วิทยุ โทรทัศน์ รถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ ตู้เย็น เต่าแก๊ส ฯลฯ เป็นเครื่องย่วยให้อยากมี อยากรู้ได้ และจากการคืนรณนี้เอง ทำให้เกิดภาวะการเป็นหนี้ ซึ่งมีทั้งหนี้กับองค์กรทางการเงินของรัฐ และหนี้เอกชน จากคำบอกเล่าของ นาง ค. เล่าว่า "บางคนมีหนี้เป็นแสนก็มี เพราะคอกเปียทบไปในเงินต้น"

นายทุนเงินกู้เอกชนในหมู่บ้านนี้มีเค้น ๆ อยู่ ๑ คน คือ นาง ด. ซึ่งอันที่จริงบ้านของนาง ด. อยู่ในเขตหมู่ ๔ แต่เนื่องจากอาณาเขตใกล้ชิดกับหมู่บ้านนี้มากและโรงเรียนวัดจันทร์

ก็เป็นโรงเรียนที่เด็กจากหมู่บ้านนี้ ไปเรียนกันมาก กอร์ปทั้ง นาง ต. ก็เป็นญาติกับคนในหมู่บ้านนี้ คือ มีศักดิ์เป็นน้องสะใภ้ของนาง บ. สามียของนาง ต. มีอาชีพเป็นครูสอนโรงเรียนบ้านน้ำแล้ง นาง ต. กล่าวว่า "นาง ต. เอาที่ดินไปกู้เงินธนาคารเอาเงินมาปล่อยให้คนกู้" สำหรับอัตราดอกเบี้ยก็คิดสูง ถึงร้อยละ ๑๐ และในการกู้จะต้องทำสัญญาซึ่งใบสัญญาจะเขียนจำนวนเงินกู้โดยบวกดอกเบี้ยตาม เวลาที่กู้ไว้เสร็จ และจะต้องมีหลักทรัพย์ค้ำด้วย เมื่อถึงกำหนดแล้ว ลูกหนี้ไม่ชำระเงินคืน นาง ต. ก็จะฟ้องร้องยึดหลักทรัพย์ ซึ่งทำให้นาง ต. มีที่ดินมากขึ้นเรื่อย ๆ แล้วก็ให้คนเข้าต่อไปอีก

ส่วนสถาบันเงินกู้ของส่วนราชการ ก็ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.)

สหกรณ์การเกษตร ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๔ ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกจะได้รับการอบรมความรู้ทางด้านกิจการเกษตร และได้กู้เงินเพื่อไปประกอบการทางเกษตรด้วย ชาวบ้านบางคนเล่าว่ามีคนกู้เงินเล่นห่วย เรื่องห่วยนี้ นาง ค. เล่าว่า "แต่ก่อนเคยมีการขายห่วยในหมู่บ้านนี้ เคียวนี้ ไม่มีแล้ว คนที่จะซื้อต้องไปซื้อที่อื่น" สำหรับการกู้เงินสหกรณ์นี้ นาง ป. เล่าว่า "การกู้เงินสหกรณ์ จะส่งอย่างไรก็ได้ แต่พอสิ้นปีจะต้องส่งให้ได้ตามวงเงินที่เขาตั้งไว้ คนนิยมกู้สหกรณ์กันมาก สมาชิกสหกรณ์จะมีเป็นกลุ่ม ๆ แต่ละกลุ่มจะมีหัวหน้า"

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) เริ่มเข้าไปปล่อยเงินกู้ในหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๐ ซึ่งชาวบ้านนิยมมาก เพราะการกู้ในวงเงินไม่เกิน ๓ หมื่นบาท ไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน แต่ใช้สมาชิกค้ำกันเอง จากรายงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ แจ้งว่าส่วนใหญ่ลูกค้าจะกู้ไปซื้อที่ดินสำหรับการเกษตรเพิ่มซึ่งหมายรวมทั้งสวนและนา

สมาชิก ธ.ก.ส. ในหมู่บ้านนี้มี ๑ กลุ่ม นาย ผ. เป็นหัวหน้า มีสมาชิก ๑๓ คน คือ

นาย ผ.	นาย ร.
นาย พ.	นาย ล.
นาย ฟ.	นาย ท.
นาย ภ.	นาย ธ.
นาย ม.	นาย ว.
นาย ย.	นาย ศ.
	นาย ช.

ขนาดของที่ดินที่ถือครองในหมู่บ้านน้ำแล้ง จะมีขนาดเล็กลงโดยทั่ว ๆ ไป เนื่องจากที่ดินจะถูกแบ่งออกให้ลูก ๆ ฉะนั้นที่ดินผืนใหญ่ของพ่อแม่จะถูกขอย่อยลงเป็นผืนเล็ก ๆ ตามปริมาณหรือจำนวนของบุตรธิดา ซึ่งจะเห็นได้จากประวัติของชาวบ้าน เกือบทุกคนที่สัมภาษณ์เกี่ยวกับที่ดินถือครอง จะเป็นที่ ๆ เขาได้เป็นมรดกจากพ่อแม่ ซึ่งบางคนก็ซื้อเพิ่มเติม บางคนก็ไม่ได้ซื้อเพิ่ม บางคนก็ขายหมดไป และสำหรับผู้ที่มีอยู่ ไม่ว่าจะซื้อเพิ่มหรือไม่ก็ตาม เขาก็จะแบ่งต่อ ๆ ไปให้รุ่นลูกของเขาต่อไป แต่ก็มีบางคนเริ่มต้นจากไม่มีที่ดินเลย แต่ก็สามารถซื้อที่ดินได้ในที่สุด เช่น นาย ส. ซึ่งมีที่ดินเป็นสวน ๖ ไร่ และนา ๓ ไร่ ซึ่งเป็นที่ดินที่เขาซื้อเองทั้งหมด ไม่มีมรดกเลย นาย ส. เล่าว่า "ที่ดินนี้เพิ่งจะซื้อประมาณ ๒ ปีมานี่เอง แต่เดิมเข่านาคอนอื่นเขาทำ ลูกทุกคนแม้จะเรียนหนังสือก็ช่วยทำงานด้วย" (นี่เป็นตัวอย่างของการสร้างตัว) นาย ส. ไม่ใช่คนหมู่บ้านนี้ แต่เขามาได้ภรรยาเป็นคนที่นี้ เขาขยันทำงานทุกอย่าง ตั้งแต่ ทำนา ทำสวน และรับจ้างทุกอย่าง

ตัวอย่างการขายที่ดินที่เป็นมรดกไปจนกลายเป็นผู้ไม่มีที่ดินและไม่มีที่อยู่ต้องไปปลูกกระต๊อบอยู่ในที่ของผู้อื่น เพราะที่ดินที่ขายไปนั้นรวมบ้านไปด้วย คือ นาง ค. ซึ่งเล่าชีวิตให้ฟังว่า "เกิดที่นี่ พ่อแม่เป็นคนที่นี่ มีพี่น้อง ๔ คน แต่งงานแล้ว สามมีตาย มีบุตรชาย ๑ คน เรียนหนังสือจบแค่ ม.ศ. ๒ ตนเองปัจจุบันมีอาชีพรับจ้างตัดยาง ทำสวน เดิมเคยมีที่ดินมรดก ๔ ไร่ ปลูกมากตามใจลูกไม่เคยให้ลูกทำงานอะไรเลย ลูกอยากจะได้ อะไรก็ทำให้ เมื่อ ๔ ปีที่แล้ว ลูกอยากได้รถมอเตอร์ไซด์ โดยอ้างว่าจะได้ใช้เวลาว่างจากเรียนหนังสือรับจ้างบรรทุกคนเข้าออกหมู่บ้าน เป็นการหารายได้ ตนเองก็ตามใจลูก ไม่มีเงิน ก็เอาที่ดินไปจำนองเขาไว้ เอาเงินมาตาวนรถให้ลูก (ซื้อผ่อน) ใช้อยู่ได้ไม่กี่เดือนลูกชายก็บอกว่ารถถูกโจรปล้นไปแล้ว ฉะนั้นก็ขาดรายได้ที่จะไปผ่อนรถ ก็ต้องไปกู้เงินนายทุน เงินกูมาจ่ายค่ารถที่ถูกโจรปล้นไปแล้ว ดอกเบี้ยที่กู้เขามาร้อยละ ๑๐ บาท และเงินส่วนหนึ่งเอาไปตาวนรถมาสด้าอีก แต่หาเงินผ่อนไม่ทัน รถก็โดนบริษัทยึดไป หลายเดือนเข้าดอกเบี้ยก็ทบมากขึ้น ในที่สุดก็เลยตัดสินใจขายที่ดินและบ้านที่อยู่ไป เพื่อเอาเงินไปใช้หนี้ที่ดินที่ขายนั้นขายให้แก่ท่าน ฤ เจ้าอาวาสวัดธรรมวิเวก ปัจจุบันนอกจากจะไม่มีที่ดินทำกิน และไม่มีบ้าน (ปัจจุบันปลูกกระต๊อบอยู่ในที่ของญาติ) ยังต้องรับภาระเลี้ยงดูลูกชายที่ไม่ได้ประกอบอาชีพอะไรแน่นอน ซึ่งมีเมีย ๑ คน และลูกเล็ก ๆ อีก ๒ คนด้วย ตนเองมีรายได้จากการรับจ้างกรีดยางวันละ ๓๐ - ๔๐ บาท ถ้าไม่มีเงินก็ไปซื้อของเชื่อเขามากิน พอหาเงินได้ก็เอาไปใช้ให้เขาลำบากมาก" จากประสบการณ์ที่ นาง ค. เล่ามานี้ แสดงให้เห็นถึงปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน หลังจากที่มีความเจริญทางวิทยาการสมัยใหม่หลั่งไหลเข้ามา

การเปลี่ยนแปลงในเรื่องกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดินของชาวบ้านที่หมู่บ้านนี้ นอกจากจะเกิดจากการแบ่งให้ลูกเป็นมรดก ขายเพราะมีหนี้สินแล้ว ยังมีที่ดินบางส่วนที่ถูกบังคับซื้อจากกระทรวงการคลัง เพื่อเป็นที่สำหรับบุคคลลงชลประทาน ในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ สำหรับที่ที่กระทรวงการคลังซื้อนั้น ทางกระทรวงการคลังตีราคาให้ไร่ละ ๘๐๐ บาท และที่สวนให้ไร่ละ ๑,๐๐๐ บาท แต่สำหรับสวนยางพันธุ์จะตีราคาให้ไร่ละ ๑๐,๐๐๐ บาท (จากคำบอกเล่าของนาย ข.)

มีข้อน่าสงสัย เกิดคือ ชาวบ้านในหมู่บ้านน้ำแล้ง ในกรณีที่อยู่สมรสเป็นคนต่างถิ่น ปรากฏว่า ผู้ที่เข้ามาสมรสกับคนในหมู่บ้านนี้ และตั้งถิ่นฐานในหมู่บ้านนี้ มีทั้งหญิงและชาย แต่ที่น่าสนใจก็ฝ่ายชายที่สมรสแล้วมาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในที่ดินของฝ่ายภรรยาไม่น้อย แม้แต่ผู้ใหญ่ ก. (ปัจจุบันเป็นกำนันแล้ว) เองก็มีใช้คนหมู่บ้านนี้ เขามาจากตำบลท่าเสา มาแต่งงานกับผู้หญิงในหมู่บ้านนี้ แล้วก็เลยตั้งถิ่นฐานที่นี่ และสร้างเนื้อสร้างตัวขึ้นมาจนมีฐานะและได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้าน เลือกให้เป็นผู้นำชุมชนนี่อย่าง เป็นทางการ โดยเริ่มจากได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน และต่อมาก็ได้รับเลือกเป็นกำนันของตำบลหนึ่งด้วย

นอกจากนี้ วิธีการหมุนเงินอีกวิธีหนึ่งของชาวบ้านก็คือ การเล่นแชร์ การเล่นแชร์นี้มีมาในหมู่บ้านน้ำแล้งประมาณ ๑๐ ปีแล้ว คนที่เล่นแชร์ส่วนมากจะเป็นคนมีสตาจค์ แต่คนจนก็นิยมเล่นเหมือนกัน (เล่นเพื่อหมุนเงิน)

ปัจจุบันวงแชร์ในหมู่บ้านมีอยู่ ๗ วง มีแชร์เดือน และแชร์อาทิตย์ มีโต๊ะ ๕๐๐ บาท ๓๐๐ บาท ๒๐๐ บาท ๑๐๐ บาท และ ๕๐ บาท

เวลาที่เปียแชร์ได้ เจ้าวงจะให้ลูกแชร์ที่เปียได้ ทำสัญญาเงินกู้บวกดอกเบี้ย (ประมาณ ๘ - ๑๐%) และจะต้องมีหลักทรัพย์มาค้ำไว้ด้วยก่อนที่จะรับเงินไป

ในการเป็นหนี้นี้ จากการสำรวจพบว่า ชาวบ้านนำเงินไปใช้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

๑. นำไปลงทุนในการเกษตร เช่น ซื้อที่ดินเพิ่มสำหรับนาและสวน ซื้อรถไถหรือปุ๋ย หรือใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการผลิต
๒. เป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาของลูก
๓. นำไปเสี่ยงโชคด้วยการพนัน ซึ่งมีทั้งชนวัว กัดปลา และหวย เป็นต้น

๔. นำไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือยต่าง ๆ เช่น ปลุกบ้านหลังโต ๆ ซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกสมัยใหม่ อาทิเช่น ตู้เย็น โทรทัศน์ วิทยุ เตารีด ฯลฯ

การลงทุนในการเกษตร เป็นสิ่งจำเป็นมาก เมื่อมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในหมู่บ้าน ซึ่งเนื่องจากการคมนาคมที่สะดวกขึ้น เหตุที่ผลผลิตทางการเกษตรราคาต่ำกว่าเครื่องอุปโภคบริโภคอื่น ๆ อาทิเช่น เสื้อผ้า อาหาร และอื่น ๆ ชาวบ้านจึงต้องเพิ่มผลผลิตให้มากพอที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ การจะเพิ่มผลผลิตให้ได้มากขึ้นก็ต้องใช้เครื่องทุ่นแรง ใช้น้ำและยาฆ่าแมลง และขยายพื้นที่เพาะปลูกให้มากขึ้น ซึ่งการเกษตรที่ทำทุกอย่าง ทั้งนา สวนผลไม้ และสวนยาง ต้องใช้ทุนในเรื่องดังกล่าวทั้งสิ้น การใช้จ่ายในเรื่องการศึกษาของลูกนั้น จากการศึกษาพบว่า ชาวบ้านที่น้ำแล้งแทบทุกบ้านสนใจที่จะสนับสนุนให้ลูก เรียนหนังสือสูง ๆ เพราะเหตุผลหลายประการคือ ไม่ต้องการให้ลูกลำบากและเหนื่อยยากเช่นตน เห็นว่าที่ดินนับวันจะมีน้อยลงเพราะคนมากขึ้น ย่อมไม่พอทำการเกษตรให้พอกิน อยากให้ลูกเรียนหนังสือเพราะไม่อยากจะให้ลูกโง่งเช่นตน

การเสี่ยงโชคในการพนัน ชาวบ้านบางคนกล่าวว่า การพนันเป็นที่นิยมกันมาก นอกจาก หวยเบอร์แล้ว ก็ยังมีชนวัว และไพ่ ซึ่งมักจะมีการติดบ่อนการพนันเวลาว่างงานศพเสมอ ๆ บางทีเงินที่กู้เข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเกษตร ก็ถูกนำมาใช้ในทางนี้เสียหมด

เรื่องการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย เกิดจากการเห็นเพื่อนบ้านมีของใช้สมัยใหม่ อาทิเช่น วิทยุ โทรทัศน์ ตู้เย็น พัดลม และอื่น ๆ ก็ยั่วยู่ให้อยากมีบ้าง บางรายที่ไม่มีเงินของตัวเอง ก็อดล้าต๋ไปกู้หนี้ยืมสินมาซื้อของ เหล่านี้เพียงเพื่อจะได้เทียมหน้าเทียมตาเพื่อนบ้าน ซึ่งแสดงว่าชาวบ้านได้ซึมซับเอาวัฒนธรรมเมืองซึ่งให้ความสำคัญกับวัตถุมากเกินไป